

Zandwinning Winssen

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

11 juli 2005 / rapportnummer 1572-27

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
2005-001357

uw brief
24 mei 2005

ons kenmerk
1572-29/Pi/eh

Onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Zandwinning Winssen

doorkiesnummer
(030) 234 76 34

Utrecht,
11 juli 2005

Geacht college,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de Zandwinning in Winssen. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. J.G.M. van Rhijn
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Zandwinning Winssen

In afschrift aan: Gemeenteraad van Beuningen en Druten
Staatssecretaris van V&W

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Zandwinning Winssen

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over de Zandwinning in Winssen,

uitgebracht aan de Provincie Gelderland (coördinerend bevoegd gezag) door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.
Zandwinning Winssen,

de secretaris

mr. S. Pieters

de voorzitter

drs. J.G.M. van Rhijn

Utrecht, 11 juli 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	4
3.1 Probleemstelling	4
3.2 Doelen	4
3.3 Motivering locaties.....	4
3.4 Besluitvorming	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	5
4.1 Voorgenomen activiteit	5
4.1.1 Zandwinning	6
4.1.2 Aanleg en gebruik van de voorhaven	6
4.1.3 Aanleg en gebruik transportzone, afvoeren van zand	7
4.1.4 Transport en storten van baggerspecie	7
4.1.5 Landschappelijke inrichting, inpassing en natuurontwikkeling.....	7
4.1.6 Beheer en gebruik	8
4.2 Alternatieven	8
4.3 Referentiesituatie.....	9
4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	9
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN EFFECTEN	9
5.1 Algemeen	9
5.2 Bodem en water.....	10
5.3 Hinder	11
5.3.1 Geluid, laag frequent geluid en voelbare trillingen	11
5.3.2 Geur- en stofhinder	11
5.3.3 Luchtkwaliteit	11
5.4 Natuur.....	12
5.4.1 Natuurbeschermingswetgeving en natuurbeschermingsbeleid	12
5.4.2 Gebiedsbescherming	12
5.4.3 Soortenbescherming en autonome ontwikkeling	12
5.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie.....	13
5.6 Veiligheid.....	13
5.6.1 Waterkering.....	13
5.6.2 Nautische en verkeersveiligheid	13
5.7 Overig	14
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	14
7. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	14
8. MONITORINGSPROGRAMMA.....	15
9. VORM EN PRESENTATIE.....	15
10. SAMENVATTING VAN HET MER	15

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 24 mei 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 93 van 18 mei 2005
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
- 5a. Gebiedsbescherming
- 5b. Soortenbescherming

1. INLEIDING

De provincie Gelderland en de gemeente Beuningen hebben het voornemen om op de locatie Geertjesgolf ten zuiden van het dorp Winssen zandwinning toe te staan. Het zal gaan om de winning van in totaal circa 25 miljoen m³ beton- en metselzand.

De startnotitie geeft aan dat het voornemen bestaat uit:

- 1. de winning van beton- en metselzand;**
- 2. de aanleg en het gebruik van een voorhaven voor de binnenscheepvaart in de Winssensche Waarden;**
- 3a. de mogelijke aanleg van een waterweg, te weten een verbindingkanaal tussen de zandwinlocatie H1 (Geertjesgolf) en de voorhaven;**
- 3b. de mogelijke wijziging van de rivierdijk vanwege de aanleg en het gebruik van een sluis ten behoeve van een eventueel verbindingkanaal;**
- 4. de berging van meer dan 500.000 m³ grond waarvan een deel valt in vervuilingssklasse 3 of 4.**

Aan de activiteiten 1, 2, 3a en 4 is in ieder geval een m.e.r.-plicht gekoppeld, terwijl voor activiteit 3b de m.e.r.-beoordelingsplicht geldt.

Voor deze verschillende activiteiten zijn vergunningen nodig op grond van de Ontgrondingenwet, de Wet milieubeheer, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet beheer rijkswaterstaatwerken en mogelijk de Wet op de Waterkering, maar ook zal er een bestemmingsplan moeten worden vastgesteld. Duidelijk is dat om al deze redenen milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht is. Bevoegde instanties zijn respectievelijk Gedeputeerde Staten van Gelderland (tevens coördinerend bevoegd gezag), de gemeente Beuningen, de gemeente Druten, en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Naast een m.e.r.(beoordelings)-plicht voor de genoemde activiteiten, is er tevens ook sprake van een SMB-plicht. Enerzijds omdat er sprake is van een plan, waardoor mogelijk een Vogelrichtlijngebied kan worden aangetast en op grond daarvan er een passende beoordeling moet worden uitgevoerd. Anderzijds omdat er een wettelijk plan wordt vastgesteld, zijnde een bestemmingsplan, dat het kader vormt voor naderhand vast te stellen m.e.r.-plichtige besluiten, zijnde de hiervoor genoemde vergunningen.

In bijlage 2 van de startnotitie wordt dit helder uiteen gezet. Voor de uitwerking in het MER is dit met name relevant, voor zover het Vogelrichtlijngebied¹ betreft. De Commissie zou daarom willen voorstellen om de ingrepen die gevolgen hebben voor het Vogelrichtlijngebied apart te beschrijven, inclusief de daaraan gekoppelde passende beoordeling.

---

¹ Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat op 1 oktober 2005 de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking zal treden en dat vanaf dat moment er gewerkt zal worden met een vergunningstelsel.

De andere activiteiten, ongeacht of deze SMB- of m.e.r.(beoordelings)plichtig zijn hangen zo zeer met elkaar samen, dat het gescheiden houden van het SMB- of m.e.r.-deel geen voordelen oplevert, eerder het tegendeel.

Bij brief van 25 mei 2005 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport². De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 18 mei 2005, nr. 93³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het milieueffectrapport (MER) moet bevatten om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te kunnen wegen. Het te maken milieueffectrapport is tevens milieurapport in het kader van strategische milieubeoordeling (SMB), maar zal in dit advies als MER worden aangeduid.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuumstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De volgende punten zijn essentiële onderdelen van het SMB/MER. Zonder deze informatie zal het MER niet voldoende basis kunnen bieden voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming.

1. Vogelrichtlijngebied

Omdat de Winssensche Waarden deel uit maakt van het Vogelrichtlijngebied Waal, en derhalve bescherming geniet op grond van artikel 6, lid 3 en 4 van de Habitatrichtlijn, dient - vanwege mogelijke significante gevolgen veroorzaakt door de verschillende deelactiviteiten die men in de Winssensche Waarden wil laten plaatsvinden vanwege dit voornemen - er een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Deze passende beoordeling zal in het MER worden opgenomen en indien significante gevolgen kunnen optreden vanwege de hiervoor genoemde activiteiten, zal er extra aandacht in het MER besteed dienen te worden aan met name alternatieven die geen significante gevolgen zullen veroorzaken en onder andere aan compenserende maatregelen.

---

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. Effecten

2.1 Hinder

In het MER dienen de hinderaspecten ten aanzien van geluid, stof en geur en de gevolgen voor de luchtkwaliteit goed in beeld gebracht te worden. Alsmede dient een goede beschrijving gegeven te worden van de kans op verzakkingen en scheurvorming in gebouwen en panden vanwege de verschillende deelactiviteiten.

2.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Omdat de hoofdactiviteit – de zandwinning – er toe kan leiden dat de ondergrond van een groot gebied volledig verstoord zal raken, dienen vooraf de archeologische consequenties zorgvuldig in beeld gebracht te zijn. Maar ook aan de cultuur-historische gevolgen – zoals bijvoorbeeld voor de zijdwende ter hoogte van de Hoekgraaf of monumentale panden – dient ruime aandacht geschonken te worden.

Er kan sprake zijn van verschillende gevolgen voor het landschap (inclusief horizonvervuiling) en deze gevolgen dienen bij voorkeur gevisualiseerd in het MER te worden weergegeven.

2.3 Hydrologie

Er zijn aanwijzingen dat er sprake is van sterke kwel in het gebied. Door de voorgenomen activiteiten zou deze kwel kunnen toenemen. Derhalve is onderzoek naar de effecten op de hydrologie van groot belang.

2.4 Cumulatie

Naast het feit dat in ieder geval voor het Vogelrichtlijngebied de cumulatie van de verschillende activiteiten in beeld gebracht dient te worden, stelt de Commissie voor om de cumulatie van alle (deel)activiteiten bij elkaar ook in het MER te beschrijven.

3. Alternatievenontwikkeling

De selectie van alternatieven dient er toe om de relevante keuzen die in de besluitvorming nog aan de orde zijn te onderbouwen. Daarbij gaat het om de keuze van de deelactiviteiten van de zandwinning, zoals van transportwijze tussen de zandwinning H1 en de voorhaven, de ruimtelijke keuzen (waar?) ten aanzien van de inzet van de winningsapparatuur, alsmede de fasering (zowel van de zandwinning, de volgorde van de deelactiviteiten en in tijd). Er dient in het MER op basis van een drietal aspecten een te worden gemaakt welke alternatieven uiteindelijk volledig uitgewerkt zullen worden in het MER en als reële alternatieven bij de besluitvorming betrokken zullen worden, namelijk:

- gewenste (deel)activiteiten
- ruimtelijke inpassing
- fasering

4. Samenvatting

Het is belangrijk dat de informatie uit het MER voor een ieder toegankelijk is. In de praktijk blijkt dit regelmatig niet het geval te zijn. Een goede samenvatting kan een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de overdracht van informatie.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Probleemstelling

Wat is de probleemstelling die de aanleiding vormde voor alle voorgenomen activiteiten van dit project? In het MER dient dit nader te worden uitgewerkt.

3.2 Doelen

Bij dit project is sprake van één hoofddoel, te weten de zandwinning, alsmede een aantal nevendoelen, waaronder natuurontwikkeling, maar mogelijk ook maatregelen in het kader van Ruimte voor de Rivier.

Het MER moet aangeven:

- om welke (beleids)doelen van welke overheden het gaat, alsmede de verhouding daartussen;
- of de voorgenomen (deel)activiteiten strijdig zijn met doelen van (andere) overheden.

In het MER dient te worden aangegeven wat er gebeurt indien de zandwinning niet zal doorgaan. Gaat de natuurontwikkeling dan nog wel door? Maar ook andersom, wanneer de natuurontwikkeling niet doorgaat, gaat de zandwinning dan wel door?

3.3 Motivering locaties

De locatiekeuze voor de H1-locatie voor de zandwinning dient in het MER onderbouwd te worden. Ook de locatiekeuze voor de voorhaven dient te worden gemotiveerd in het MER.

3.4 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voorname. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp)-plannen⁶ en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het plangebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (bijvoorbeeld het feit dat het plangebied voor een gedeelte natuurontwikkelingsgebied is, of stiltegebied, maar vooral het Vogelrichtlijngebied of gebieden waar de landschapskwaliteit wordt beschermd of archeologisch belangrijke gebieden). De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven.

---

⁶ Ondanks het feit dat er recentelijk een SMB is uitgevoerd voor het nieuwe Streekplan van de provincie Gelderland, zijn deze m.e.r.-plichtige activiteiten daarin niet meegenomen. Dat is een gemiste kans, omdat in de directe omgeving (bijvoorbeeld de zandwinning Uivermeertjes net onder Deest) er vergelijkbare ontwikkelingen plaatsvinden die in een SMB-kader beter afgewogen hadden kunnen worden.

Tevens moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatieven (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend.

Voor het voornemen moet een Watertoets⁷ worden opgesteld. In het MER moet de informatie opgenomen worden die nodig is voor het uitvoeren van de Watertoets⁸, voor zover dat aansluit bij het detailniveau van het MER.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het nieuw vast te stellen bestemmingsplan alsmede voor vergunningen in het kader van de Wet milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten en beleidsplannen worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen en/of gewijzigd om de voorgenomen activiteit te realiseren.

Ruimte voor de Rivier

In het MER dient duidelijk een relatie gelegd te worden tussen de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier en de voorgenomen (deel)activiteiten, alsmede met de PKB Ruimte voor de Rivier, daar waar het gaat om concrete maatregelen die in dat kader worden uitgevoerd in dit plangebied.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het kan zinvol zijn om deze beschrijving te baseren op deelactiviteiten:

1. het winnen van circa 25 miljoen m³ beton- en metselzand verdeeld over de verschillende locaties (volgorde van de winning; fasering van de winning op de H1-locatie);
2. de aanleg en het (tijdelijke?) gebruik van de voorhaven (welke (inrichtings)alternatieven zijn hierbij in beeld?);
3. de aanleg en het gebruik van een transportzone tussen de winlocatie H1 en de voorhaven (welke transportvormen zijn in beeld en waarvoor wordt gekozen?) alsmede de wijziging van de rivierdijk vanwege de mogelijke aanleg en het gebruik van een sluis;
4. de (tijdelijke of definitieve?) opslag van meer dan 500.000 m³ vervuilde grond (klasse 3 en 4) in de voorhaven;

Naast deze m.e.r.(beoordelings)plichtige deelactiviteiten, dienen ook de volgende aspecten betrokken te worden in het MER:

5. de ingrepen ten behoeve van natuur- en recreatieontwikkeling zowel in de uiterwaarden (het graven van de nevengeul), als op de zandwinlocatie H1,

⁷ Zie *Bestuurlijke notitie watertoets en Handreiking Watertoets*, oktober 2001.

⁸ Zie ook inspraakreactie nr. 20 (bijlage 4). De Commissie steunt het voorstel van het Waterschap om de Watertoetsprocedure te integreren in de planvorming. Ten aanzien van de informatie in het MER kan een onderverdeling worden gemaakt in noodzakelijke informatie voor het MER die in het hoofdrapport moet worden opgenomen en verdere informatie voor de Watertoets die in een bijlage kan worden opgenomen.

alsmede de landschappelijke inpassing van de verschillende activiteiten, zowel tijdelijk als permanent.

6. beheer en gebruik.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Bij elke (deel)activiteit en elk alternatief moet worden aangegeven welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen (bijvoorbeeld met als doel het beperken van verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater tijdens de exploitatiefase). Als er sprake is van mogelijk significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied dan dienen eerst alle aspecten van artikel 6, lid 3 en 4 van de Habitatrictlijn doorlopen te worden⁹. Tevens zijn er op grond van de Habitatrictlijn eisen aan de compensatie gesteld¹⁰.

4.1.1 Zandwinning

Het te winnen zand in de Winssensche Waarden, alsmede op de H1-locatie is afgedekt met een kleilaag. In het MER dient beschreven te worden:

- een inventarisatie van de huidige kwaliteit van de bodem;
- hoe om wordt gegaan met reeds aanwezige vervuilde bodem (verwijdering, tijdelijke opslag, zo ja, waar);
- bestemming van de te verwijderen bovengrond (bestemming en tijdelijke opslag);
- tijdsduur van de winning;
- fasering (ook in relatie met broedseizoen, paaitijden etc.);
- wijze van ontgraving van de bovengrond en wijze van de zandwinning;
- classificatie (scheiding in verschillende fracties, inclusief grint);
- hoe om wordt gegaan met niet vermarktbaar lagen.

In het MER moet ten aanzien van de eindafwerking beschreven worden:

- de eindafwerking (hoe het gebied wordt opgeleverd voor vervolgebruik);
- fasering en tijdsduur.

4.1.2 Aanleg en gebruik van de voorhaven

In het MER dient beschreven te worden:

- de omvang en diepte van de voorhaven;
- de landschappelijke inpassing;
- inrichtingsvarianten om hinder zoveel mogelijk te verminderen;
- indien er sprake is van een tijdelijke haven, hoe de eindafwerking zal worden uitgevoerd.

---

⁹ Zie tevens bijlage 5 bij dit advies.

¹⁰ Eisen aan compensatie, zoals die waarschijnlijk ook zullen gelden wanneer de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking is getreden op 1 oktober 2005:

1. Geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit (kwantitatieve en kwalitatieve eisen);
2. Compensatie dient nabij het getroffen gebied plaats te vinden, onder de voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat (nabijheidbeginsel);
3. De algehele samenhang van Natura 2000 dient gewaarborgd te worden (instandhoudingsdoelstelling): daarom kan er nooit alleen financieel worden gecompenseerd. Daaraan kan worden toegevoegd:
4. Haalbaarheid en tijdstip van de compensatie (zowel feitelijk, financieel als bestuurlijk: compensatie tijdig regelen).
Maar let wel, compensatie is pas aan de orde wanneer alle andere aspecten eerst behandeld en gewogen zijn (zoals bijvoorbeeld mitigerende maatregelen, alternatieven, dwingende redenen van groot openbaar belang).

4.1.3 Aanleg en gebruik transportzone, afvoeren van zand

In het MER dient beschreven te worden:

- de verschillende transportvormen;
- wijze van aanleg en gebruik sluis;
- wijze van afvoer van het gewonnen zand;
- bestemmingen van de verschillende fracties;
- locatie en vorm invaart te laden schepen en laadfaciliteiten;
- transportwijze tussen H1-locatie en voorhaven.

4.1.4 Transport en storten van baggerspecie

In het MER dient beschreven te worden:

- in hoeverre alleen grond uit het plangebied zal worden geborgen;
- situering van de stortlocatie;
- milieubescherpende maatregelen in exploitatie (mede in relatie tot de diepte van de ontgraving i.v.m. uitsleep) en beheerfase;
- tijdsduur en fasering (past deze op de zandwinningfasering?);
- toe te passen materieel/stortmethode (steekvast of hydraulisch);
- intensiteit weg- en/of scheepvaartverkeer.

Het landelijk beleid is deels gericht op het bewerken en hergebruik van baggerspecie. In het MER moet beschreven worden:

- of er sprake van bewerking en hergebruik zal zijn;
- toe te passen methodes en plaats;
- noodzaak tot en eventuele inrichting van een tijdelijk depot.

Indien wordt afgezien van bewerken en hergebruik dient dit terdege te worden beargumenteerd. Het Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie (1993) geeft een stapsgewijze aanpak voor de toetsing van de milieuhygiënische aanvaardbaarheid van de berging. Geef in het MER aan of de baggerspecieberging aan de normen kan voldoen en of hiervoor voorzieningen nodig zijn. Bij de stapsgewijze toetsing van de emissie uit het depot worden achtereenvolgens de kwaliteit van het poriewater, de flux van verontreinigingen en de omvang van het beïnvloede gebied na 10.000 jaar getoetst.

In het MER moet ten aanzien van de eindafwerking beschreven worden:

- wijze van eindafwerking en isolatievoorzieningen;
- toe te passen materialen;
- fasering en tijdsduur.

4.1.5 Landschappelijke inrichting, inpassing en natuurontwikkeling

Beschrijf in voldoende detail hoe het gebied landschappelijk kan worden ingericht en ingepast in de omgeving. Bij de mogelijke aanleg van nieuwe natuurgebieden (natuurontwikkeling) dient in het MER beschreven te worden:

- locatie, omvang en ligging ten opzichte van en verbinding met omliggende natuurgebieden;
- te realiseren natuurdoeltype(n);

- randvoorwaarden voor de natuurdoeltype(n) zoals benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001);
- beoogde functie van het nieuwe natuurgebied voor het voortbestaan van beschermde soorten in aangrenzende natuurgebieden;
- afstemming op bestaande natuurwaarden, alsmede op aanwezige landschappelijke, archeologische en cultuurhistorische waarden.

4.1.6 Beheer en gebruik

In het MER dient aangegeven te worden welk beheer men voor het gebied van plan is te gaan voeren en welke gebruiksmogelijkheden er zijn, zowel voor de heringerichte H1-locatie (na de zandwinning) als voor de Winssensche Uiterwaarden.

4.2 Alternatieven

In de Startnotitie worden zeven alternatieven genoemd. Er dient in het MER op basis van een drietal aspecten een keuze te worden gemaakt welke alternatieven uiteindelijk volledig uitgewerkt zullen worden in het MER en als reële alternatieven bij de besluitvorming betrokken zullen worden. De selectie van alternatieven dient er toe om relevante keuzen die in de besluitvorming nog aan de orde zijn te onderbouwen. Voor de duidelijkheid zou het goed zijn om een voorkeursalternatief in het MER te beschrijven.

Gewenste (deel)activiteiten

Er bestaat een logistieke samenhang tussen de verschillende deelactiviteiten. Er dient met name een keuze gemaakt te worden over de transportwijze van de zandwinlocatie H1 naar de voorhaven. De te kiezen transportwijze is vooral afhankelijk van de milieugevolgen voor het Vogelrichtlijngebied, alsmede de (bovenmatige) hinder (geluid en stof met name) die een bepaalde transportwijze kan veroorzaken. Maar ook de keuze voor de omvang en de inrichting van de voorhaven, alsmede welke deelactiviteiten op de voorhavenlocatie gerealiseerd kunnen worden, is sterk afhankelijk van een passende beoordeling vanwege het Vogelrichtlijngebied. De aanwezigheid van het Vogelrichtlijngebied en de eisen die daarmee verbonden zijn, kunnen ertoe leiden dat een aantal alternatieven op grond daarvan gemotiveerd zullen afvallen.

Ruimtelijke inpassing

Daarnaast kan gekozen worden voor de meest geschikte locatie binnen het plangebied voor het realiseren van hinderlijke activiteiten c.q. het plaatsen van installaties die hinder kunnen veroorzaken.

Fasering

Voor de hoofdactiviteit, zijnde de zandwinning, kan fasering van (groot) belang zijn. In het MER dient een fasering van oost naar west te worden uitgewerkt, alsmede een fasering van west naar oost. Daardoor kan bekeken worden of een dergelijke fasering kan bijdragen aan het verminderen van bepaalde problemen, zoals de milieuhinder, gevolgen voor de ecologie (inclusief water en bodem), landschappelijke waarden alsmede cultuurhistorie en archeologie. Ook dient de volgorde van de activiteiten bepaald te worden en kan aangegeven worden of dat leidt tot andere milieugevolgen. Daarnaast kan ook aandacht besteed worden aan de fasering van de eindafwerking (direct laten plaatsvinden of pas helemaal aan het slot).

Tot slot dient de fasering in de tijd (per dag, week en seizoenen) op basis van een algemene analyse in het MER beschreven te worden en welke milieugevolgen dat met zich mee zal brengen.

4.3 Referentiesituatie

Als het mogelijk is om de doelen te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteit – of een vergelijkbare activiteit – wordt uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief.

Er is echter geen reëel nulalternatief binnen de gestelde doelen van het bevoegd gezag. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen.

4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Naast het beperken van de negatieve effecten, biedt de voorgenomen activiteit mogelijkheden om milieuwinst te boeken. Vooral de mogelijkheden van natuurontwikkeling zullen in het MER aan de orde dienen te komen. Daarnaast zijn de landschappelijke inrichting van het gebied, de omgang met bestaande waarden (natuur, geomorfologie, archeologie en cultuurhistorie) en de beschermende maatregelen bij de te bergen baggerspecie elementen voor het MMA. Het belangrijkste onderscheid wat betreft natuurwaarden ligt in de fasering van de verschillende activiteiten. Hieronder volgt een aantal aspecten:

- optimaliseren van de kansen voor natuurontwikkeling;
- beperking van ecologische, archeologische en cultuur-historische risico's;
- beperking van hinder en verslechtering (geluid, trillingen, verkeer, geur, luchtkwaliteit);
- beperking van risico's (scheepvaartveiligheid, wegverkeersveiligheid);
- optimalisering van de tijdsduur (welke tijdsduur levert over het geheel de minste hinder op?).

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN EFFECTEN

5.1 Algemeen

De toekomstige milieutoestand zonder dat het voornemen wordt uitgevoerd moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Daarbij moet de autonome ontwikkeling worden meegenomen. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan worden gedacht aan voorgenomen natuurontwikkeling in het betrokken gebied, alsmede eventuele voornemens m.b.t. Ruimte voor de Rivier, uitgaande van formele besluiten.

Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en de omgeving daarvan voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit

kunnen gaan optreden. Voor de verschillende stappen zullen de effecten moeten worden weergegeven (zie § 4.1.1 tot en met 4.1.4). Per milieuaspect kan de omvang van het studiegebied verschillen.

De voorgenomen activiteit bestaat uit een groot aantal deelactiviteiten. Daarom dient in het MER ook de cumulatie van alle deelactiviteiten beschreven te worden. Sowieso dient cumulatie in het kader van het Vogelrichtlijngebied voor de passende beoordeling in beeld gebracht te worden, maar dit betreft slechts enkele van de deelactiviteiten.

5.2 Bodem en water

In de Startnotitie worden de aspecten verspreiding naar het grondwater en verspreiding naar het oppervlaktewater genoemd. Dit dient onderdeel uit te maken van een goede ecohydrologische systeemanalyse van het gebied die de relatie tussen abiotiek en biotiek legt. Daarbij moet het plangebied in een groter functionerend geheel worden geplaatst aan de hand van een regionale hydrologische systeemanalyse. De volgende aandachtspunten kunnen daarbij behulpzaam zijn:

Effecten op de waterhuishouding

- geef een analyse van de geohydrologische opbouw en het regionale hydrologisch systeem, inclusief de weerstand van bodemlagen tegen doorstroming (C-waarde), die medebepalend is voor kwel/infiltratie in het plangebied en in de omliggende polders;
- beschrijf in hoeverre het weggraven van bestaande bodem-, klei- en zandlagen de hydraulische weerstand tegen doorstroming verlaagt, geef daarbij aan wat de consequenties zijn voor de kweldruk, het bemalingsregime van omliggende polders en de stabiliteit van bodemlagen (in het bijzonder in watergangen en in het eerste watervoerend pakket);
- wat zijn de hydrologische effecten op de lokale en regionale waterhuishouding (veranderingen in grondwaterstanden, kwel, peilen oppervlaktewater, waterbergingscapaciteit, mogelijkheden voor regionale waterberging¹¹).

Waterkwaliteit in relatie met verontreinigde grond

- ga in op de mogelijke verspreiding van verontreiniging in het grondwater en het oppervlaktewater vanuit de baggerstort tijdens de exploitatie- en de beheersfase, vermeld daarbij ook de eventuele risico's voor veedrenking in aangrenzend weidegebied;
- verspreiding van verontreinigd slib vanuit de stortlocatie naar de rivier, waarbij rekening moet worden gehouden met plaats en afmeting van de invaart voor schepen en met de vulgraad van het depot (mogelijk grotere kans op verspreiding naarmate het depot verder is opgevuld).

Ecohydrologische en bodemmechanische effecten

- beschrijf de ecohydrologische potenties aan de hand van gidssoorten, die een indicatie geven van de relatie tussen abiotische en biotische omstandigheden en als randvoorwaarde zijn benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen voor het uiteindelijke natuurdoeltype;

---

¹¹ In bijlage 5 van de Startnotitie, op pagina 69 wordt aangegeven dat er ook sprake kan zijn van waterberging, te weten 500.000 m³ in de oostelijke plas, die als rietmoeras zal worden ingericht. De regionale waterberging kan later nog worden uitgebreid met wateropvang in de westelijke plas.

- geef de eventuele consequenties aan voor de stabiliteit van het dijklichaam als gevolg van de ontzanding van de Winssensche Waarden;
- de risico's van verzakkingen van en scheurvorming in woningen en gebouwen, als gevolg van de zandwinning, dienen in het MER in beeld te worden gebracht.

Daarnaast is deze informatie relevant om te toetsen aan beleid ten aanzien van water en bodem.

5.3 Hinder

5.3.1 Geluid, laag frequent geluid en voelbare trillingen

- geef per alternatief de geluidemissie aan bij de geluidgevoelige bestemmingen als gevolg van de geluidemissie binnen de inrichting;
- reken daarbij met een equivalente geluidbelasting vanaf 30 dB(A) in stappen van 5 dB(A);
- geef inzicht in de duur van deze geluidbelastingen;
- bepaal naast equivalente geluidniveaus ook maximale (piek) geluidniveaus op gevels van woningen.

Met name zeefinstallaties kunnen aanzienlijke bronnen van laagfrequent geluid vormen, die naast geluidhinder ook hinder vanwege vervolgeffecten geven (geluid en zichtbare trillingen van licht en in trilling gebrachte objecten). Geef aan of door het toepassen van specifieke zeven (bijvoorbeeld meerdere kleine zeven in plaats van één grote) deze specifieke vorm van hinder kan worden voorkomen. Geef ook aan in hoeverre de grintwinning leidt tot een ander (hinder)beeld.

5.3.2 Geur- en stofhinder

Rondom de win-, bergings-, verwerkingslocaties en transportroutes moet worden aangegeven welke overlast door stof te verwachten is bij de woonbouw en individuele woningen. Deze overlast moet worden gerelateerd aan de stofconcentratie-toetswaarde die in het kader van het MER Grensmaas is ontwikkeld. De hoogte van deze toetswaarde moet worden onderbouwd. Voor zover relevant, dienen deze aspecten in het MER geïnventariseerd en zo nodig nader uitgewerkt te worden. Indien het een relevant aspect is, dient de beschrijving van de mogelijke gevolgen zoveel mogelijk kwantitatief plaats te vinden.

5.3.3 Luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit dient vooral beoordeeld te worden op basis van de uitstoot van uitlaatgassen door de langsvarende schepen (autonome ontwikkeling) alsmede de extra scheepvaart en de uitlaatgassen daarvan vanwege deze voorgenomen activiteit.

5.4 Natuur

5.4.1 **Natuurbeschermingswetgeving en natuurbeschermingsbeleid**

Het beschrijven van de natuurbeschermingswetgeving en -beleid heeft tot doel om:

- a. te beoordelen of het voornemen niet strijdig is met de geldende wet- en regelgeving en het vigerende natuurbeleid;
- b. te beoordelen of wettelijke voorschriften van kracht zijn;
- c. inzicht te geven in de mogelijkheden en beperkingen voor het ontwikkelen van alternatieven.

5.4.2 **Gebiedsbescherming**

In het MER moet het volgende worden beschreven:

- de precieze ligging (begrenzing) van het Vogelrichtlijngebied, alsmede op grond van welke natuurlijke habitats, soorten en aantal per soort dit gebied is gekwalificeerd;
- mogelijke andere beschermingsaspecten op grond van de (provinciale) EHS of ander natuurbeschermingsbeleid (lokale aanduidingen);
- een vergelijking tussen enerzijds de natuurontwikkelingsmogelijkheden (welke kansen zijn er?), alsmede alle mogelijke negatieve gevolgen voor het huidige Vogelrichtlijngebied (saldobenadering).

Vanwege de SMB-plicht dienen de gecumuleerde gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied Waal separaat beschreven te worden. De uit te voeren passende beoordeling moet apart herkenbaar zijn in het MER, alsmede de eventuele uit artikel 6, lid 4, Habitatrichtlijn voortvloeiende vervolgereisten.

5.4.3 **Soortenbescherming en autonome ontwikkeling**

In het MER moet worden nagegaan welke soorten, die beschermd zijn op grond van Flora- en Faunawet¹², voorkomen in het studiegebied en hoe die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. Voor deze soorten moet worden aangegeven welke doelsoort¹³ zijn. Voor de doelsoorten moet het volgende worden beschreven:

Kenmerken van de doelsoort:

- het voorkomen van het aantal individuen/paren;
- de mate van bedreiging van de doelsoort in Nederland. Deze informatie is nodig om de ernst van de potentiële gevolgen voor een populatie te kunnen bepalen. Voor het bepalen van de mate van bedreiging wordt gebruik gemaakt van de Rode Lijstcategorieën;

---

¹² Aangezien er in het gebied soorten voorkomen die beschermd zijn volgens de Ffw dient een passende beoordeling plaats te vinden:

1. Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de Ffw komen in en nabij het plangebied voor?
2. Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Ffw betreffende planten en/of dieren?
3. Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?
4. Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van art. 75 van de Ffw vereist?
5. Ontheffing kan worden verleend, indien:
  - a) er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief) en;
  - b) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en;
  - c) geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

¹³ In het Handboek Natuurdoeltypen, LNV 2001 staan alle doelsoorten en natuurdoeltypen.

- de mate van bescherming (Nederlandse en internationale wet- en regelgeving). Deze informatie is nodig om de gevolgen voor de populatie te kunnen toetsen.

Kenmerken van de populatie van de doelsoorten waarvoor wetenschappelijk gegevens bekend zijn:

- grootte, verspreiding en dichtheid van de populatie in het studiegebied;
- betekenis van deze populatie voor het behoud van de soort in Nederland. Deze informatie is nodig om te kunnen bepalen hoe ernstig het mogelijke verlies van een (deel)populatie is voor het voortbestaan van de soort (in Nederland).

Voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling kan gebruik worden gemaakt van de verandering van de populatiegrootte over de afgelopen jaren (historische trend).

Voor elke doelsoort die binnen het plangebied voorkomt moet worden aangegeven:

- verandering in aantal;
- in geval van het Vogelrichtlijngebied, of men onder het aantal individuen per soort komt op basis waarvan het Vogelrichtlijngebied tot stand is gekomen;
- de kans op het verdwijnen of uitsterven van een populatie in het studiegebied voor zover wetenschappelijk bekend. Dit kan kwalitatief worden beoordeeld.

5.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Afhankelijke van de te kiezen inrichtingsalternatieven kan er sprake zijn van verschillende effecten op het landschap en het landschapsbeeld, waarbij extra aandacht wordt gevraagd voor mogelijke vormen van horizonvervuiling. De landschappelijke gevolgen van de verschillende alternatieven dienen – daar waar relevant – in het MER gevisualiseerd te worden weergegeven.

Ga naast hetgeen in de startnotitie wordt genoemd in op de suggesties zoals aangereikt door het ROB¹⁴. Ga na wat de verschillende activiteiten voor effecten kunnen hebben op zowel het archeologische als het cultuurhistorische erfgoed. Geef de archeologische status van de deelgebieden aan.

5.6 Veiligheid

5.6.1 Waterkering

In het MER dient aandacht te worden geschonken te worden aan de mogelijke beïnvloeding van de stabiliteit van de primaire waterkering door uit te voeren ontgrondingwerkzaamheden.

5.6.2 Nautische en verkeersveiligheid

Voor de scheepvaart dient de intensiteit van het in- en uitgaande verkeer in de voorhaven te worden aangegeven. De interactie met de overige scheepvaart op de Waal dient in beeld te worden gebracht.

---

¹⁴ Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek, zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 19.

Afhankelijk van de te kiezen transportwijze tussen de winlocatie en voorhaven, dient in het MER besproken te worden welke invloed die transportwijze kan hebben op de verkeersveiligheid op de Van Heemstraweg.

5.7 Overig

Omschrijf de gevolgen die de voorgenomen activiteit en de alternatieven hebben op de landbouwfuncties in het studiegebied. Denk daarbij met name aan het sluiten van bedrijven en/of aan het veranderen van bedrijfsvoering (bijv. ten gevolge van verdroging/vernatting), effecten op de gezondheid van het vee, de verminderde mogelijkheden voor het uitrijden van mest¹⁵.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De alternatieven dienen zich toe te spitsen op de voor de besluitvorming relevante verschillen. De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, verdient het aanbeveling een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

---

¹⁵ Zie inspraakreacties nrs. 8 en 9 (bijlage 4).

8. MONITORINGSPROGRAMMA

De provincie Gelderland, de gemeente Beuningen, de gemeente Druten en Rijkswaterstaat moeten bij de besluiten aangeven op welke wijze en op welke termijn een monitoringsonderzoek (geregelde monitoring) verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat de gemeente Beuningen reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft gekoppeld aan de bestemmingsplanvaststelling, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie verdient het aanbeveling om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen;
- te komen met visualisaties van de gevolgen voor het landschap.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het MMA;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieueffectrapport
Zandwinning Winssen

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 24 mei 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten		provincie GELDERLAND										
	Bezoekadres Huis der Provincie Markt 11 Arnhem	Postadres Postbus 9090 6800 GX Arnhem										
		telefoon (026) 359 91 11 telefax (026) 359 94 80 e-mail post@gelderland.nl internet www.gelderland.nl										
Commissie MER T.a.v. de heer S. Pieters Postbus 2345 3500 GH UTRECHT												
datum 24 mei 2005	nummer 2005-001357											
onderwerp Startnotitie Zandwinning Winssen												
		<table border="1"><tr><td></td><td>Commissie voor de milieu-effectrapportage</td></tr><tr><td>ingekomen :</td><td>26 MEI 2005</td></tr><tr><td>nummer</td><td>(IX)</td></tr><tr><td>dossier</td><td>1572-07,02,03</td></tr><tr><td>kopie naar :</td><td>Pi P eh</td></tr></table>		Commissie voor de milieu-effectrapportage	ingekomen :	26 MEI 2005	nummer	(IX)	dossier	1572-07,02,03	kopie naar :	Pi P eh
	Commissie voor de milieu-effectrapportage											
ingekomen :	26 MEI 2005											
nummer	(IX)											
dossier	1572-07,02,03											
kopie naar :	Pi P eh											
Geachte heer Pieters,												
Op 2 mei 2005 hebben wij van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Beuningen de startnotitie ontvangen voor de milieueffectrapportage over het project Zandwinning Winssen.												
Het MER zal deel uitmaken van de vergunningaanvragen in het kader van de Wet milieubeheer, de Ontgrondingenwet, de Wet beheer rijkswaterstaatswerken en de Wet op de Ruimtelijke Ordening. De provincie treedt op als coördinerend bevoegd gezag.												
Publicatie vindt plaats op 18 mei 2005. De kennisgeving is als bijlage bijgevoegd.												
Er is op 23 mei 2005 een hoorzitting georganiseerd in het gebouw De Paulus in Winssen, aanvang 20.00 uur.												
Wij verzoeken u bij dezen om ons binnen negen weken advies uit te brengen ten behoeve van het opstellen van richtlijnen.												
Volgens onze informatie heeft de gemeente Beuningen u reeds een aantal exemplaren van de startnotitie doen toekomen.												
Hoogachtend, namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,												
 H 299-1												
J.D. van Rheenen dienst Ruimte, Economie en Welzijn onderafdelingshoofd Vergunningen en Handhaving van de afdeling Landelijk Gebied												
bijlagen: - kennisgeving - startnotitie zandwinning Winssen												
coll. j code: 00010746/RD												
inlichtingen bij dhr. M.W.J. Bons	doorkiesnr. (026) 359 95 97											
e-mail m.bons@prv.gelderland.nl	BNG 's-Gravenhage, rek. nr. 28.50.10.824 ABN + AMRO Arnhem, rek. nr. 53.50.26.463 Postbank-girorekening 669762 BTW nr. 001825100.B03											
verzonden 25 MEI 2005	IBANnr.: NL74BNG0285010824 SWIFT/BIC: BNGHNL2G											

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 93 d.d. 18 mei 2005

KENNISGEVING

Inspraak op Startnotitie MER voor het project zandwinning H1 en herinrichting van de Winssense uiterwaard

Gedeputeerde Staten van Gelderland stellen een ieder in de gelegenheid om bedenkingen en reacties op bovengenoemde startnotitie in te brengen.

Op 3 mei 2005 heeft het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen een startnotitie bij Gedeputeerde Staten van Gelderland ingediend ten behoeve van een Milieueffectrapportage (MER) voor de realisatie van de landelijke zandwinning H1 bij Winssen en de herinrichting van de Winssense waard. Op gelijke datum is deze notitie ook ingediend bij de andere bevoegde gezaginstaties zijnde: de gemeenteraad van Druten, de gemeenteraad van Beuningen en Rijkswaterstaat, Directie Oost.

De MER heeft betrekking op het landelijke gebied ten zuiden van het dorp Winssen tot aan de Maas en Waalweg (N322) aan de oostzijde begrensd door de Begijnenstraat en aan de westzijde begrensd door de Hoekgraaf. Voor wat betreft de uiterwaard ligt de oostgrens bij de A50 en de westgrens bij de werf in Druten. Het gebied ligt grotendeels in de gemeente Beuningen. De westelijke punt van de betrokken uiterwaard valt binnen de gemeentegrenzen van Druten.

Voorgenomen activiteit

De gemeente Beuningen heeft aangegeven een Milieueffectrapportage te willen uitvoeren ten behoeve van een herziening van het bestemmingsplan waarmee planologische ruimte wordt geboden voor de winning van 25 miljoen m³ industriezand, de aanleg van een voorhaven in de Winssense uiterwaard ten dienste van de zandwinning en de mogelijkheid voor transport tussen de binnendijkse zandwinlocatie en de buitendijkse voorhaven. Voor de Winssense waard wordt planologische ruimte geboden voor herinrichting ten behoeve van rivierbeheer en natuurontwikkeling met als nevenactiviteit zandwinning. De voorhaven zal uiteindelijk worden gedempt met, bij de herinrichting vrijkomende grond uit de Winssense uiterwaard.

MER-plicht

In het MER worden de te verwachten milieueffecten beschreven van de voorgenomen activiteit. Het MER biedt hiermee inzicht in het afwegingskader waarbinnen de bevoegde gezagen de noodzakelijke vergunningen voor het project dienen te beoordelen.

Voor herziening van een bestemmingsplan van deze aard is, volgens het besluit Milieueffectrapportage van de Wet Milieubeheer, het opstellen van een milieueffectrapportage verplicht. Voor de uiteindelijke realisatie zijn diverse vergunningen vereist, zoals onder meer een ontgrondingsvergunning. Het dempen van de voorhaven, waarvoor vergunningen in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewater en de Wet milieubeheer zijn vereist, is eveneens MER-plichtig. De startnotitie gaat er van uit dat niet alleen de bestemmingsplanherziening maar ook de algehele realisatie van het project op zijn effecten op het milieu zal worden beoordeeld.

Procedure

Na de inspraakperiode worden de reacties ter beschikking gesteld aan de onafhankelijke Commissie MER. Deze adviseert de bevoegde gezagen over de te hanteren

richtlijnen voor de MER. De bevoegde gezagen stellen vervolgens de richtlijnen voor de MER vast (naar verwachting medio september/oktober). In de richtlijnen wordt aangeven welke milieuaspecten in het MER specifiek onderzocht moeten worden.

Wanneer de bevoegde gezagen het eindrapport "aanvaardbaar" achten wordt het MER voor inspraak ter inzage gelegd. Het rapport wordt uiteindelijk met de inspraakreacties voor advies voorgelegd aan de commissie MER. Na instemming door de cie-MER kunnen de bestemmingsplan- en vergunningsprocedures worden gestart.

- Voor de herziening van het bestemmingsplan is de gemeenteraad (Beuningen en Druten) het bevoegde gezag.
  - Voor de Wet verontreiniging oppervlaktewater is de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat bevoegd gezag.
  - Voor de toepassing van de Wet Milieubeheer geldt in dit kader Gedeputeerde Staten van Gelderland bevoegd als gezag.
- Gedeputeerde Staten van Gelderland zullen voor deze MER optreden als coördinerend bevoegd gezag.

Inspraak

Bedenkingen en reacties op de startnotitie kunnen zowel schriftelijk als mondeling worden ingediend. Schriftelijke reacties kunnen van 19 mei tot en met 15 juni 2005 worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem. Degene die een reactie indient kan verzoeken zijn of haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken. Mondelinge reacties kunnen worden ingebracht op de hiertoe georganiseerde hoorzitting op 23 mei 2005 om 20.00 uur, in het gemeenschapshuis De Paulus te Winssen.

Inzage

In de periode van 19 mei tot en met 15 juni 2005 ligt de startnotitie op de volgende adressen ter inzage:

- Gemeentehuis Beuningen, tijdens de daar gebruikelijke openingsuren
- Gemeentehuis Druten, tijdens de daar gebruikelijke openingsuren
- Zorgcentrum Overmars, Leegstraat 4a te Winssen, bij de receptie, van maandag tot en met vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur.
- De provincie Gelderland, in de bibliotheek in het Huis der Provincie, Markt 11 te Arnhem, op werkdagen van 8.30 uur tot 16.30 uur.
- Rijkswaterstaat, Directie Oost Nederland, Gildemeesterplein 1 te Arnhem, op werkdagen van 9.00 uur tot 16.00 uur

De gehele Startnotitie is bovendien in te zien op de website: www.beuningen.nl

Nadere informatie

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer M. Bons van de afdeling Landelijk Gebied van de provincie Gelderland, telefoon (026)3599597 of de heer M. van Dijk van de gemeente Beuningen, telefoon 024-6780840.

Arnhem, 18 mei 2005

Gedeputeerde Staten van Gelderland
J.J.W. Esmeijer - wnd. Commissaris van de Koningin
H.M.D. Brouwer - secretaris

provincie
GELDERLAND

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: College van B&W van Beuningen

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland (coördinerend)

Besluit: wijziging bestemmingsplan en vergunningverlening o.a. op grond van de Ontgrondingenwet en de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C16.1, C4, C3.1, D12.1, C18.3

Activiteit: primair gaat het om een zandwinning met een omvang van circa 25 miljoen ton beton- en metselzand, daarnaast gaat het om een natuurontwikkelingsproject in de Winssensche Waarden dat onderdeel uitmaakt van het Vogelrichtlijngebied Waal

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 18 mei 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 11 juli 2005

Bijzonderheden: in dit project gaat het in ieder geval om 3 m.e.r.-plichtige activiteiten, te weten de zandwinning, de aanleg en het gebruik van de haven en de aanleg van een baggerspecieberging. Mogelijk komen daar nog een kanaal en een aanpassing van de rivierdijk (waterkering) bij, afhankelijk van de keuzen die gemaakt zullen worden. Het MER moet deze 5 m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten allemaal met voldoende diepgang vooral overzichtelijk in beeld brengen.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. C. van der Giessen

dr.ir. J. Hoeks

dr. H.J.R. Lenders

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

drs. P.C. van Veen

Secretaris van de werkgroep: mr. S. Pieters

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20050612	J.F.G. Litjes	Winssen	20050620
2.	20050612	Drs. M.A.P.M. Spiertz	Winssen	20050620
3.	20050610	Dhr. M. Kasser	Winssen	20050620
4.	20050613	Drs. R. Straathof namens Werkgroep Geertjesgolf	Winssen	20050620
	20050615	Drs. P.A.J.M. van der Veeken namens werkgroep Geertjesgolf		20050621
5.	20050613	J. Bosch en 5 eensluitende reacties	Deest	20050620
6.	20050613	Dhr. M. Veens namens Winssen Ontwikkelt Zichzelf	Winssen	20050620
7.	20050612	Drs. J.R.M. Spiertz de Sonnaville	Winssen	20050620
8.	20050614	NVV regio rivieren gebied	Berg en Dal	20050620
9.	20050613	Nederlandse Vakbond Varkenshouders	Barneveld	20050620
10.	20050613	E.L.M. van Ewijk	Winssen	20050620
11.	20050613	Fam. Veens	Winssen	20050620
12.	20050601	ZLTO Rijk van Nijmegen		20050620
13.	20050602	B. Beijer en H. Willems	Deest	20050620
14.	20050610	M. Veens en familie	Winssen	20050620
15.	20050607	Stg. Rechtsbijstand namens dhr. R.J.M. Janssen	Tilburg	20050620
16.	20050613	W. en A. Schaminée en 2 eensluitende reacties	Winssen	20050620
17.	20050613	W.A. Bijmans en 3 eensluitende reacties	Winssen	20050620
18.	20050613	F. Roelofs en 3 eensluitende reacties	Winssen	20050620
19.	20050613	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20050621
20.	20050616	Waterschap Rivierenland	Tiel	20050621
21.	20050613	H.B.A. Aalbers	Winssen	20050621
22.	20050614	Ministerie van Verkeer en Waterstaat	Arnhem	20050622
23.	20050622	Van Gelderse Milieufederatie		20050622
	20050523	Verslag hoorzitting		20050610
	20050707	Nogmaals het verslag		

BIJLAGE 5A GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming op grond van de nieuwe Natuurbeschermingswet¹

De gebiedsbescherming zal vanaf 1 oktober 2005 primair geregeld zijn in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Voor projecten die gevolgen kunnen hebben voor richtlijngebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) of voor beschermde natuurmonumenten dient vanaf dan een vergunning te worden aangevraagd bij de provincie die verantwoordelijk is voor het desbetreffende natuurgebied. Beschermde natuurmonumenten zijn/worden aangewezen op grond van artikel 10 Nbw, en richtlijngebieden zijn/worden aangewezen op grond van artikel 10a Nbw.

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor een beschermd natuurmonument - dit kan ook op grond van externe werking - dan dienen de aspecten zoals genoemd in artikel 16, derde lid, Nbw in de aanvraag besproken te worden:

1. Kan het project significante gevolgen hebben voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren of planten in dat beschermde natuurmonument. Zo ja:
2. Kan met zekerheid worden vastgesteld dat de handelingen voortvloeiend uit het project de natuurlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument niet aantasten? Zo niet,
3. Zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang die noodzaken tot het verlenen van de vergunning?

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor (een) Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied(en) – ook eventueel op grond van externe werking - dan dient de volgende informatie, op grond van artikel 19a en volgende Nbw, in het MER te worden opgenomen.

1. Welke instandhoudingsdoelstelling(en) geldt (gelden) voor het desbetreffende richtlijngebied? Op grond van welke natuurlijke habitats (bijlage 1 van de Habitatrichtlijn), welke beschermde soorten (bijlage 2 Habitatrichtlijn) of welke vanwege de Vogelrichtlijn beschermde soorten heeft het gebied zich gekwalificeerd als speciale beschermingszone?
2. Kan op grond van de m.e.r.-plichtige activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten verslechteren of kan het een verstorend effect hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen? Kan de m.e.r.-plichtige activiteit de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied aantasten?²
3. In het MER moeten de milieugevolgen van de voorgenomen m.e.r.-plichtige activiteit voor het richtlijngebied beschreven worden gelet op de instandhoudingsdoelstelling.³
4. Kan er sprake zijn van significante gevolgen met betrekking tot de in dat richtlijngebied beschermde habitats en/of soorten ten gevolge van de voorgenomen activiteit afzonderlijk of in samenhang met andere plannen of projecten (cumulatie)? Zo ja (ook bij redelijke twijfel), dan moet er een passende beoordeling worden gemaakt.⁴

---

¹ Voor een korte toelichting: www.minlnv.nl/natura2000. Voor de gehele tekst en bijlagen zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm

² Artikel 19d, eerste lid, Nbw.

³ Artikel 19e, onder a, Nbw.

⁴ Artikel 19f, eerste lid, Nbw.

5. Indien er een passende beoordeling gemaakt moet worden, dan kan deze in het MER worden opgenomen.⁵
6. Men dient zich ervan te verzekeren, op grond van de passende beoordeling, dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet zullen worden aangetast.⁶
7. Wanneer de passende beoordeling leidt tot de conclusie dat er, ondanks mitigerende maatregelen, sprake kan zijn van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied, dan dient er aan de volgende aspecten aandacht besteed te worden:
  - zijn er alternatieve oplossingen (met inbegrip van mitigerende maatregelen), waardoor er geen significante gevolgen voor het beschermde gebied optreden,
  - of zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?⁷
  - indien het project toch in of nabij een beschermd gebied moet plaatsvinden om dwingende redenen van groot openbaar belang en mitigerende maatregelen onvoldoende oplossing zullen bieden voor de mogelijke significante gevolgen, welke compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Eisen aan compensatie op grond van richtlijngebieden

Alle hierna genoemde aspecten zijn op grond van ideeën van deskundigen tot stand gekomen. Ze komen niet rechtstreeks uit de jurisprudentie.

1. Geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit (kwantitatieve en kwalitatieve eisen). *Dat wil dus zeggen dat de staat van instandhouding van beschermde habitats en soorten na compensatie gelijk dient te zijn aan de situatie voor de ingreep;*
2. Compensatie dient nabij het getroffen gebied plaats te vinden (*of binnen het ecologische netwerk van de soort*) onder de voorwaarde dat er een duurzame situatie ontstaat (nabijheidbeginsel);
3. De algehele samenhang van Natura 2000 dient gewaarborgd te worden (instandhoudingdoelstelling): daarom kan er nooit financieel worden gecompenseerd.
4. Zowel feitelijk, financieel als bestuurlijk: compensatie tijdig regelen. *Om dat gedurende de ingreep de kans op overleven vermindert, dient de compensatie voor de ingreep plaats te vinden en moet de compensatie door het te nemen besluit ook gegarandeerd worden.*

Het beginsel dat compensatie nabij het verloren gebied moet worden gerealiseerd kan ruimer worden ingevuld. Compensatie moet daar worden gerealiseerd waar het optimaal bijdraagt aan het instandhouden van (een) populatie(s). Het merendeel van de populaties van diersoorten in Nederland leeft in een netwerk van grotere en kleinere gebieden die met elkaar zijn verbonden in een zogenaamde netwerkpopulatie. Dit betekent dat uitbreiding van een klein gebied of verbetering van de ecologische verbindingen tussen de gebieden wel eens meer kan bijdragen aan het doel van compensatie dan uitbreiding van een groter gebied. In het MER kunnen dus meer locatiealternatieven voor compensatie in beschouwing worden genomen.

⁵ Artikel 19f, tweede lid, Nbw.

⁶ Artikel 19g, eerste lid, Nbw.

⁷ Dwingende reden van groot openbaar belang (art. 6 Habitatrictlijn) met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (zie artikel 19g, tweede lid, Nbw). Maar in geval van prioritair habitats of prioritair soorten zijn de argumenten beperkt tot die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid, of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang (zie artikel 19g, derde lid, Nbw).

Aanvullende informatie voor een passende beoordeling op grond van de Vogelrichtlijn (VR)

Algemeen

De aangewezen VR-gebieden en aanwijzingsbesluiten zijn te vinden op de website van het Ministerie van LNV: www.minlnv.nl/thema/groen/natuur. De kaarten (bijlage 2) geven een landelijk overzicht maar zijn niet bruikbaar voor de precieze begrenzing. Deze is wel digitaal beschikbaar (shape-files) bij het Expertisecentrum LNV (0318-822500). VR-gebieden zijn aangewezen op grond van twee hoofdgroepen. *Broedvogels*: het landelijk belang voor soorten die genoemd zijn in Bijlage I van de Vogelrichtlijn (vijf beste broedgebieden gerangschikt naar procentueel aandeel in de landelijke populatiegrootte). *Waternvogels*: trekkende watervogels wanneer zich tenminste 1% van de biogeografische populatie in een gebied ophoudt. Artikel 4, lid 4 verplicht tot het nemen van passende maatregelen ter voorkoming van verslechtering van de leefgebieden van de soorten waarvoor een VR-gebied is aangewezen, de 'kwalificerende soorten'⁸. Per VR-gebied zijn voor de vaststelling van de begrenzing daarnaast ook gegevens van 'begrenzingsoorten' meegewogen⁹, die waarschijnlijk onder hetzelfde beschermingsregime vallen.

Milieugevolgen

Voor elke kwalificerende soort en begrenzingsoort moet worden aangegeven:

- verandering in het aantal paren en/of individuen;
- verandering in het oppervlakte leefgebied, wanneer relevant aangeven per functie (broeden, foerageren, slapen);
- in hoeverre sprake is van *significante gevolgen* tijdens en na de ingreep.

Let op de kwalificerende soorten zijn niet altijd doelsoorten! Maar dienen dus wel in de effectbeschrijving te worden opgenomen.

Het wel of niet optreden van significante gevolgen is dé cruciale discussie bij de beoordeling van milieugevolgen in of nabij VR-gebieden. Dit zijn de effecten die de instandhoudingdoelstelling aantasten van de soorten waarvoor een VR-gebied is aangewezen. Het vaststellen en beoordelen daarvan vergt veel kennis van de ecologie van de betreffende soort(en). De volgende toetsonderwerpen bieden daarbij houvast¹⁰:

- habitatkeus van de betreffende soort(en);
- functie van het gebied voor de betreffende soort(en);
- verstoring- en vluchtafstanden;
- aantallen en zo nauwkeurig mogelijke verspreiding (bijv. broed- en slaappleaatsen);
- wijze van verstoring (bijv. lichthinder op nachttactieve watervogels, grondwater-onttrekking op moerasvogels);
- relatie met andere initiatieven die effect hebben op het gebied (cumulatie).

Om concreet met het begrip significantie te kunnen werken kan, in afwachting van een verdere juridische invulling, de eventuele vermindering van aantal vogels worden weergegeven door bijvoorbeeld een 5-procents-grens; een lagere grens is in de praktijk vaak niet werkbaar. Een afname van het gemiddeld seizoensmaximum van bijvoorbeeld de kleine zwaan ter plekke van >5% van de lokale populatie zou dan kunnen worden beschouwd als significant.

⁸ Zie nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, 23-2-2000.

⁹ Zie nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, 23-2-2000.

¹⁰ Aangevuld naar "Wie is er bang voor de Korenwolf? Bestuurlijk juridische Kaderreeks 2003, uitgave Rijkswaterstaat

Deze benadering is echter onderwerp van discussie. Het is mogelijk dat de verschillende fasen van een plan moeten worden getoetst als de aard van de ingreep een verschillend effect kan hebben.

Elke ingreep dient in combinatie met andere activiteiten (cumulatie) te worden getoetst. Dat geldt ook voor kleine projecten die op zichzelf niet tot significante gevolgen leiden maar door cumulatie wel in significante gevolgen kunnen resulteren. De initiatiefnemer dient wanneer verschillende concrete plannen in/langs een VR-gebied spelen aan te tonen dat ook door cumulatie er geen significante gevolgen aan de orde zijn.

Gebiedsbescherming volgens het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en de Nota Ruimte (binnenkort vastgesteld Rijksbeleid)

Indien de EHS wordt beïnvloed door de voorgenomen activiteit of de alternatieven zal duidelijk moeten worden of er sprake is van bruto of netto EHS. Bruto EHS is nog niet begrensd en netto EHS is al wel begrensd. De provincie is verantwoordelijk voor de begrenzing. Op dat moment is er sprake van een PEHS. Op 1 januari 2003 was 10% van de totale Nederlandse EHS nog bruto-EHS.

Voor wat betreft het SGR en de daaruit voortvloeiende EHS is het Rijk daaraan gebonden. Indien er sprake is van een PEHS, dan moet er altijd gevraagd worden naar de verplichtingen die daaruit voortvloeien en wie zich daaraan moeten houden (alleen de provincie of alle lagere overheden).

Richtlijn op grond van netto EHS

1. Welke belangrijke gevolgen kunnen er optreden voor de te behouden kenmerken en waarden binnen en in de nabijheid van dit gebied¹¹?
2. Zijn er reële alternatieven?
3. Is er sprake van redenen van groot openbaar belang¹² die deze aantasting rechtvaardigt?
4. Indien dat het geval is, welke compensatie wordt dan geboden voor het verloren gaan van de wezenlijke kenmerken en waarden?
5. In het SGR worden richtlijnen gegeven voor compensatie (zie hieronder).

Richtlijn op grond van bruto EHS (niet begrensd)

Is er sprake van onomkeerbare effecten waardoor de ontwikkelingsmogelijkheden van deze nieuwe natuurgebieden wezenlijk worden aangetast?

Eisen aan compensatie op grond van het SGR

1. In beginsel geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit.
2. Compensatie nabij het gebied, onder de voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat.
3. Indien fysieke compensatie onmogelijk is, dan compensatie door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden.
4. Indien fysieke compensatie of compensatie door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden door overmacht onmogelijk is, wordt financiële compensatie geboden die ten goede komt aan natuur. Onder overmacht wordt ook verstaan de dreiging van ernstige vertraging van de procedure.

---

¹¹ Wezenlijke kenmerken en waarden moeten per gebied worden gespecificeerd. Daarbij kan het gaan om: bodemopbouw, -structuur en reliëf; de waterhuishouding; natuurlijke processen; de kwaliteit van bodem, water en lucht; sedimentatie en -erosieprocessen; rust, stilte en openheid; de landschapsstructuur en; gebiedsspecifieke plant- en diersoorten.

¹² Redenen van groot openbaar belang; Op basis van een afweging tussen het te beschermen belang en het met het plan of project gemoeide belang wordt al dan niet toestemming verleend. Wordt een plan of project na afweging van belangen toch toegestaan, dan moet voordat het plan of project wordt uitgevoerd een besluit worden genomen over compenserende maatregelen.

5. Het tijdstip van het besluit over de ingreep is ook het tijdstip waarop helderheid wordt gegeven over aard, wijze en tijdstip van compensatie.
6. Het tijdstip van daadwerkelijke compensatie is gerelateerd aan het tijdstip van ingreep.
7. Een indicatie wanneer de compensatie geregeld is.

Het beginsel dat compensatie nabij het verloren gebied moet worden gerealiseerd kan ruimer worden ingevuld. Compensatie moet daar worden gerealiseerd waar het optimaal bijdraagt aan het instandhouden van (een) populatie(s). Het merendeel van de populaties van diersoorten in Nederland leeft in een netwerk van grotere en kleinere gebieden die met elkaar zijn verbonden in een zogenaamde netwerkpopulatie. Dit betekent dat uitbreiding van een klein gebied of verbetering van de ecologische verbindingen tussen de gebieden wel eens meer kan bijdragen aan het doel van compensatie dan uitbreiding van een groter gebied. In het MER kunnen dus meer locatiealternatieven voor compensatie in beschouwing worden genomen.

Aspecten die aan bod moeten komen bij Natuurontwikkeling waaronder Ecologische Verbindingszones (EVZ's) bijvoorbeeld voor compensatie

In geval van te ontwikkelen EVZ dient in het MER beschreven te worden:

1. type (droog/nat), doel en functie van de EVZ (onder andere lokaal/ regionaal belang), verbinding van welke gebieden en beschrijving van de bestaande natuurdoeltypen in de te verbinden gebieden;
2. welke doelsoorten en de ecologische eisen van deze soorten aan de EVZ;
3. lengte, breedte, configuratie van lijnvormige en vlakvormige elementen (steunpunten);
4. knelpunten (barrières) en mitigerende maatregelen om deze op te heffen.

In geval van de mogelijke aanleg van nieuwe natuurgebieden (natuurontwikkeling) dient in het MER beschreven te worden:

1. locatie, omvang en ligging ten opzichte van, en verbinding met omliggende natuurgebieden;
2. te realiseren natuurdoeltype(n);
3. randvoorwaarden voor de realisering van deze natuurdoeltypen zoals benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001);
4. beoogde functie van het nieuwe natuurgebied voor het voortbestaan van doelsoorten in aangrenzende natuurgebieden;
5. kans op realisatie (middelen en mogelijkheid tot verwerving).

Zo gauw de Nota Ruimte in werking is getreden, zal ook op grond van het Rijks RO-beleid doorwerking plaatsvinden van de EHS en de daaruit voortvloeiende verplichtingen. De verplichtingen die voortvloeien uit het SGR en de Nota Ruimte zijn minder hard, dan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot de gebiedsbescherming zoals vastgelegd in de nieuwe Natuurbeschermingswet.

BIJLAGE 5B SOORTENBESCHERMING

Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

In het MER moeten de in het studiegebied voorkomende doelsoorten¹³ worden beschreven die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. In sommige situaties kan worden volstaan met een gemotiveerde selectie van de voorkomende doelsoorten. Prioritaire¹⁴ en kwalificerende soorten¹⁵ moeten deel uitmaken van deze selectie.

Informatie over de doelsoort/kwalificerende soort/prioritaire soort:

- de mate van bescherming (Nederlandse en internationale wet- en regelgeving). *Deze informatie is nodig om indien mogelijk de gevolgen voor de populatie te kunnen toetsen;*
- de mate van bedreiging van de doelsoort in Nederland. Voor het bepalen van de mate van bedreiging wordt gebruik gemaakt van de Rode Lijsten. *Deze informatie is nodig om de ernst van de potentiële gevolgen (voor een populatie) te kunnen bepalen;*
- voor dieren het voorkomen van het aantal individuen/paren per ecologisch netwerk, verdeeld over de deelgebieden. Indien onbekend: de oppervlakte van de leefgebieden van een netwerk;
- voor planten de oppervlakte van de standplaats;

Informatie over de (meta)populatie¹⁶ van de doelsoort (alleen voor die doelsoorten waarover wetenschappelijke gegevens beschikbaar zijn):

- betekenis van deze populatie voor het behoud van de soort in Nederland;
- mate waarin deze metapopulatie of het leefgebied duurzaam is, dan wel duurzame condities biedt;
- grootte, verspreiding en dichtheid van de (meta)populatie in het studiegebied of oppervlakte van het leefgebied van de (meta)populatie dat tot een ecologisch netwerk kan worden gerekend.

Voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling kan voor dieren gebruik worden gemaakt van de verandering van het aantal individuen/paren of de populatiegrootte over de afgelopen jaren (historische trend). Voor planten kan de verandering in standplaatsoppervlakte worden gebruikt.

Milieugevolgen

Voor elke (geselecteerde) doelsoort/kwalificerende soort/prioritaire soort moet worden aangegeven:

voor dieren:

- verandering van het aantal individuen/paren;
- verandering van de omvang van het leefgebied; wanneer relevant per functie aangeven in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen; houd rekening met het optreden van cumulatie¹⁷.

¹³ In het Handboek Natuurdoeltypen; bijlage 3 (LNV, 2001) staan alle doelsoorten.

¹⁴ Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van bepaalde natuurlijke habitats en soorten. Een deel hiervan is aangeduid als prioritaire habitat of soort omdat de EU voor de instandhouding hiervan een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Deze prioritaire typen natuurlijke habitats en soorten zijn respectievelijk in bijlage I en II van de Habitatrichtlijn met een sterretje (*) gemerkt. Bij mogelijke aantasting hiervan dient ontheffing te worden aangevraagd bij de Europese Commissie. Alle prioritaire soorten zijn ook doelsoort. Voor hele tekst van de Habitatrichtlijn en bijlagen zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm

¹⁵ Kwalificerende soorten en prioritaire soorten alleen in het geval van Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden.

¹⁶ Een soort bestaat uit een groot aantal individuen die in het algemeen samenleven in een metapopulatie. Een metapopulatie bestaat uit een aantal deelpopulaties die onderling met elkaar zijn verbonden waardoor uitwisseling mogelijk is. Deze metapopulatie leeft in Nederland in het algemeen in een ecologisch netwerk van grotere en kleinere gebieden die onderling met elkaar zijn verbonden.

voor planten:

- verandering van de grootte van het verspreidingsgebied. Deze wordt bepaald door de abiotische omstandigheden die door het voornemen gewijzigd kunnen worden. Inzicht in de verandering van de abiotische omstandigheden dient als eerste gegeven te worden;
- in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen.

Voor de doelsoorten (dieren)/kwalificerende soort/prioritaire soort waarover wetenschappelijke informatie op populatieniveau beschikbaar is moet het volgende worden aangegeven.

Indien de gevraagde informatie onder optie 1 ontbreekt dan kan optie 2 worden toegepast:

Optie 1, de kans op het verdwijnen of uitsterven van een (meta)populatie in het studiegebied. Dit kan kwalitatief worden beoordeeld. Indien die kans zeer groot is zal ook voor de populatie(s) waarmee uitwisseling plaatsvindt een inschatting moeten worden gemaakt van deze kans. Indien er een kans bestaat op verdwijnen of uitsterven moet worden aangegeven wat dit betekent voor het behoud van de soort in Nederland.

Optie 2, de mate van aantasting van de oppervlakte van het ecologisch netwerk, en een inschatting van de gevolgen hiervan voor het voortbestaan van duurzame condities van het ecologisch netwerk van de populatie.

Daarnaast is het te overwegen – maar dit is niet verplicht – om alle informatie die nodig is voor een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet (Ffw), ook op te nemen in het MER en de aangeleverde informatie op correctheid te laten beoordelen door de Commissie.

Indien ontheffing moet worden aangevraagd en er is besloten dat dit onderdeel van het MER wordt dan geldt het volgende: iedere in het plangebied voorkomende beschermde soort moet worden genoemd en per soort moet worden aangegeven wat de gevolgen zullen zijn. In geval van een ontheffingsaanvraag kan er dus niet met doelsoorten of een selectie hiervan worden gewerkt. De gevraagde informatie bestaat uit:

1. Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de Ffw komen in en nabij het plangebied voor?
2. Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Ffw betreffende planten en/of dieren?
3. Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?
4. Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van art. 75 van de Ffw vereist?
5. Ontheffing kan worden verleend, indien:
  - er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief) en;
  - sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en;
  - geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

---

¹⁷ Cumulatie: elke ingreep in een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied dient in combinatie met andere activiteiten te worden getoetst. Indien hiervan sprake kan zijn dient de initiatiefnemer aan te tonen dat er ook door cumulatie geen significante gevolgen zullen optreden.

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Zandwinning Winssen

Naast de m.e.r.-plicht voor de zandwinning, gaat het hierbij ook om de aanleg en het gebruik van een haven, een baggerspecieberging en mogelijk om een kanaal en een sluis (aanpassing waterkering). Deze vijf m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten dienen met voldoende diepgang in het MER te worden beschreven, zonder dat dit ten koste gaat van de overzichtelijkheid en toegankelijkheid. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar de mogelijke gevolgen voor de Winssensche Waarden, omdat dat onderdeel uitmaakt van het Vogelrichtlijngebied Waal.

ISBN 90-421-1542-4